

17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΤΗΣ OXFAM

Το Ενημερωτικό Δελτίο της Λέσβου

Ενημέρωση σχετικά με την ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Λέσβο από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και την Oxfam

Σκηνές ακριβώς δίπλα στη θάλασσα στον καταυλισμό στην περιοχή Μαυροβούνι. Μάρτιος 2021. Φωτογραφία του Γιώργου Μουτάφη.

ΣΥΝΟΨΗ

Στις αρχές Μαΐου, οι ελληνικές αρχές έκλεισαν τον καταυλισμό του Καρά Τεπέ στη Λέσβο και μετέφεραν περισσότερους από 500 ευάλωτους αιτούντες άσυλο στην προσωρινή δομή στο Μαυροβούνι («Μόρια 2.0»). Η μεταφορά αυτή προκάλεσε μια ακόμη υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης των αιτούντων άσυλο στη Λέσβο. Παρά τις θερμοκρασίες που ξεπερνούν τους 37°C τους καλοκαιρινούς μήνες,¹ οι κάτοικοι του καταυλισμού ζουν σε σκηνές χωρίς σκιά καθώς το καλοκαίρι πλησιάζει. Οι συνθήκες παραμένουν φρικτές, καθώς τα παιδιά στον καταυλισμό δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και οι ενδιαφερόμενοι φορείς εκφράζουν ανησυχία για τη σωματική ασφάλεια και την ψυχική υγεία των διαμενόντων του καταυλισμού.

Η άσκηση πίεσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την διερεύνηση των καταγγελιών για επαναπροωθήσεις είναι αυξανόμενη, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που έχουν αναφερθεί από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες. Ο Συνήγορος του Πολίτη δημοσίευσε ενδιάμεση έκθεση στην οποία διαπιστώνει ότι οι επαναπροωθήσεις φαίνεται να αποτελούν συνήθη πρακτική.² Η Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ντούνια Μιγιάτοβιτς, έθεσε επίσης επί τάπητος το θέμα των επαναπροωθήσεων σε επιστολή όπου καλεί τους Έλληνες υπουργούς «να θέσουν τέρμα σε αυτές τις πρακτικές και να διασφαλίσουν ότι θα υπάρξει σε όλες τις περιπτώσεις ανεξάρτητη και αποτελεσματική διερεύνηση των καταγγελιών για επαναπροωθήσεις και για κακομεταχείριση από μέλη των δυνάμεων ασφαλείας στο πλαίσιο των επιχειρήσεων αυτών».³ Οι σχετικές αναφορές της επιστολής διαψεύστηκαν από τους υπουργούς, οι οποίοι, στην απάντησή τους ισχυρίζονται ότι έχει διαμορφωθεί ένα ένα "δυσμενές περιβάλλον εσκεμμένα παραπλανητικών πληροφοριών που προέρχονται στις περισσότερες περιπτώσεις από τα δίκτυα διακινητών και από εκείνους που τα υποστηρίζουν".⁴ Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρό-

σφυγες και η Oxfam ζητούν από την ελληνική κυβέρνηση να προβεί σε ανεξάρτητη έρευνα σχετικά με τις επαναπροωθήσεις, προκειμένου να αποφευχθούν και άλλες παράλογες τραγωδίες.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Oxfam καλούν τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ, με την υποστήριξη της Επιτροπής, να δράσουν επείγοντως για να συνεχίσουν τη μετεγκατάσταση αιτούντων άσυλο από την Ελλάδα, σύμφωνα με σαφώς καθορισμένα και διαφανή κριτήρια.

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Oxfam καλούν τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ενεργήσουν έτσι ώστε :

- Να διασφαλίσουν ότι η Ελλάδα να έχει την ικανότητα να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες που βρίσκονται στην επικράτειά της, με έμφαση στη δημιουργία εναλλακτικών μορφών στέγασης στην κοινότητα, αντί της στέγασης σε μεγάλα κέντρα υποδοχής στα σύνορα, τα οποία χαρακτηρίζονται από κακές συνθήκες και αναξιοπρεπή διαβίωση.
- Στο πλαίσιο του νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, να έρθουν σε συμφωνία προκειμένου να θεσπίσουν εθνικούς μηχανισμούς για τη διερεύνηση των καταγγελιών περί επαναπροωθήσεων, που να είναι ανεξάρτητοι, καλά χρηματοδοτούμενοι, και κατάλληλα εξουσιοδοτημένοι ώστε να προάγουν τη λογοδοσία σε περιπτώσεις παραβιάσεων.

Επιπλέον, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Oxfam καλούν την Ελλάδα, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

Όσον αφορά στις συνθήκες διαβίωσης στη Λέσβο:

- Να εγκαταλείψει την πρακτική του περιορισμού της μετακίνησης και της συγκέντρωσης του πληθυσμού των αιτούντων άσυλο σε ακατάλληλες δομές στα νησιά και τις απανταχού ζώνες των συνόρων. Αυτή η πολιτική, που εφαρμόζεται τα τελευταία πέντε χρόνια έχει καταλήξει μόνο σε τραγικές αποτυχίες, όπως οι δομές στη Μόρια και το Μαυροβούνι («Μόρια 2»). Οι συνθήκες σε αυτούς τους καταυλισμούς δεν είναι κατάλληλες για ανθρώπινη διαμονή.
- Να επανεξετάσει την πρόσφατη απόφασή της – για την κατάργηση του χρηματικού βοηθήματος για όσες και όσους αιτούντες άσυλο έχουν καταφέρει να βρουν ανεξάρτητη κατοικία.⁵ Εάν εφαρμοστεί, το σχέδιο αυτό θα εξωθήσει περισσότερους πρόσφυγες να επιστρέψουν σε καταυλισμούς.
- Να θεσπίσει ένα συνεκτικό εθνικό σχέδιο ένταξης, που να περιλαμβάνει συγκεκριμένους και μετρήσιμους στόχους, καθώς και τα συγκεκριμένα βήματα και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή του. Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα της (πραγματικής/δυναμικής) αστεγίας των προσφύγων στην Ελλάδα και στην υποστήριξή τους προκειμένου να επιτύχουν/ανακτήσουν την αυτονομία στη ζωή τους, η οποία είναι πάντα προς το συμφέρον όλων.
- Να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας παρακολουθούν επαρκή εκπαιδευτικά προγράμματα, με ισχυρή προτεραιότητα στα σχολεία εκτός των καταυλισμών.

Όσον αφορά στις επαναπροωθήσεις:

- Να εφαρμόσει χωρίς καθυστέρηση τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και να διερευνήσει όλες τις καταγγελίες για επαναπροωθήσεις πολιτών τρίτων χωρών στα ελληνικά σύνορα.
- Να προβεί στη δημιουργία ενός εθνικού μηχανισμού, εξουσιοδοτημένου νομικά και κατάλληλα χρηματοδοτημένου, ώστε να είναι ικανός να διενεργεί ανεξάρτητες έρευνες για όλες τις υποθέσεις καταγγελλόμενων επαναπροωθήσεων και να προβαίνει σε διαπιστώσεις πραγματικών περιστατικών. Τα ανεξάρτητα θεσμικά όργανα, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτό, εάν τους παρασχεθούν πρόσθετες εξουσίες διερεύνησης. Καλούμε επίσης το ελληνικό δικαστικό σώμα να ασκήσει την νόμιμη εξουσία του και να διερευνήσει πρακτικές που παραβιάζουν το εθνικό και διεθνές δίκαιο.

Ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση στη Λέσβο και στα ελληνικά νησιά

Από τις 19 Απριλίου έως τις 9 Ιουνίου, καταγράφηκαν μόνο 111 αφίξεις στο νησί της Λέσβου.⁶ Σε μια ασυνήθιστη, για τα δεδομένα, εξέλιξη, το σύνολο των καταγεγραμμένων αφίξεων έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια 8 ημερών, χωρίς να καταγράφεται καμία άλλη άφιξη για το υπόλοιπο της περιόδου. Ταυτόχρονα, οι αναχωρήσεις από το νησί, είτε μέσω οργανωμένων μεταφορών είτε με ίδια μέσα, συνεχίστηκαν με σημαντικό ρυθμό, καθώς επιτράπηκε σε 1.641 άτομα να ταξιδέψουν στην ηπειρωτική χώρα κατά την ίδια περίοδο.⁷ Ωστόσο, ελλείψει λεπτομερέστερων στοιχείων, παραμένει αδύνατο να εκτιμηθεί πόσοι από τους ανθρώπους που ταξίδεψαν στην ηπειρωτική χώρα είναι άτομα στα οποία χορηγήθηκε καθεστώς διεθνούς προστασίας και πόσοι είναι αιτούντες άσυλο. Ο διαχωρισμός είναι σημαντικός, διότι εκείνοι που δεν υπόκεινται πλέον σε διαδικασίες ασύλου εκτίθενται σε αυξημένο κίνδυνο αστεγίας και ένδειας λόγω της έλλειψης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ένταξης και των δυσχερειών σε σχέση με την εξασφάλιση μόνιμης στέγασης.

Στις 9 Ιουνίου, ο πληθυσμός των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στα νησιά είχε μειωθεί σε 9.347, εκ των οποίων 6.355 βρίσκονταν στη Λέσβο και στην πλειοψηφία τους (5.541) εξακολουθούσαν να ζουν στον προσωρινό καταυλισμό στην περιοχή Μαυροβούνι («Μόρια 2»)⁸. Με βάση τα στοιχεία της 6 Ιουνίου, η συντριπτική πλειονότητα των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στη Λέσβο προέρχονται από το Αφγανιστάν (65% του πληθυσμού), τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (11%), τη Σομαλία (8%), τη Συρία (8%) και το Ιράν (2%)⁹. Τα άτομα από τις χώρες αυτές αναγνωρίζονται συχνά ως πρόσφυγες που χρήζουν διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα.¹⁰

Πάνω από το ήμισυ του πληθυσμού προσφύγων και αιτούντων άσυλο στη Λέσβο στις 7 Ιουνίου ήταν γυναίκες (22%) και ανήλικοι (32%), δηλαδή οι ανήλικοι ήταν περισσότεροι από 1.800. Το 70% των παιδιών είναι κάτω των 12 ετών και το 7% είναι ασυνόδευτα, πράγμα που σημαίνει ότι στο νησί ζουν περίπου 130 ασυνόδευτοι ανήλικοι.¹¹ Θεωρητικά, αυτό θα σήμαινε ότι οι σημερινοί χώροι στέγασης που προορίζονται αποκλειστικά για ασυνόδευτους ανήλικους στο νησί (συνολικά 203),¹² θα μπορούσαν να επαρκέσουν για την κάλυψη των αναγκών των ανηλίκων. Ωστόσο, οι φορείς του νησιού δηλώνουν ότι υπάρχει άγνωστος αριθμός δυνητικών ασυνόδευτων παιδιών που διαμένουν στην περιοχή Μαυροβούνι, στις περισσότερες περιπτώσεις μαζί με τον ενήλικο πληθυσμό. Πρόκειται για νεαρούς, των οποίων οι διαδικασίες διαπίστωσης της ανηλικότητας εκκρεμούν για περισσότερους από 5 μήνες (από τον Ιανουάριο του 2021), λόγω της συνεχιζόμενης έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού. Εν τω μεταξύ, οι νέοι αυτοί άνθρωποι αντιμετωπίζονται ως ενήλικες¹³. Επιπλέον, μέχρι τις 15 Μαΐου 2021 (σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία) ακόμη 598 ασυνόδευτοι ανήλικοι διέμεναν στους δρόμους ή βίωναν άτυπες και επισφαλείς συνθήκες στέγα-

σης σε ολόκληρη την Ελλάδα, ενώ 110 επιπλέον ασυνόδευτοι ανήλικοι ζούσαν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) σε ολόκληρη τη χώρα.¹⁴ Αυτό υπογραμμίζει και πάλι την ανάγκη να υποστηριχθούν οι προσπάθειες μετεγκατάστασης παιδιών σε μετακίνηση, ανεξάρτητα από την περιοχή όπου βρίσκονται σήμερα.

Επιπλέον, τον Απρίλιο κατοικούσαν 34 ασυνόδευτα παιδιά στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) της Σάμου ενώ 40-50 νέοι σύμφωνα με πληροφορίες εξακολουθούσαν να αναμένουν τη διεξαγωγή διαδικασιών διαπίστωσης της ανηλικότητας. Κατά την διάρκεια της αναμονής, διαμένουν και αυτοί μαζί με τον ενήλικο πληθυσμό του καταυλισμού.¹⁵

Η παρουσία περισσότερων από 200 ασυνόδευτων ανηλίκων διαφεύδει τον Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μαργαρίτη Σχοινά, ο οποίος δήλωσε ότι δεν υπάρχουν ασυνόδευτα παιδιά στα Ελληνικά νησιά.¹⁶

Οι Ελληνικές Αρχές εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τη διοικητική κράτηση, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχε η Ομάδα Εργασίας Νομικής Συνδρομής της Λέσβου¹⁷, την 1η Ιουνίου 15 πολίτες τρίτων χωρών, μεταξύ των οποίων δύο γυναίκες, βρισκότουσαν υπό κράτηση στο αστυνομικό τμήμα της Μυτιλήνης χωρίς να έχει απαγγελθεί καμία κατηγορία εναντίον τους..

Η συνεχιζόμενη μείωση του αριθμού των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που εξακολουθούν να είναι παγιδευμένοι στη Λέσβο, ως υποπροϊόν της πολιτικής εξωτερικοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα μπορούσε εύλογα να οδηγήσει σε βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο νησί. Δυστυχώς, αυτή δεν φαίνεται να είναι η πραγματικότητα.

Η όχι - τόσο - "προσωρινή" Δομή στο Μαυροβούνι: Επιδείνωση των Συνθηκών

Τα παιδιά αποτελούν μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού και εξακολουθούν να αποκλείονται από την επίσημη εκπαίδευση. Είναι ενδεικτικό και ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι από τα 1000 παιδιά σχολικής ηλικίας στην περιοχή Μαυροβούνι («Μόρια 2») τον Δεκέμβριο του 2020, κανένα δεν ήταν εγγεγραμμένο στο σχολείο.¹⁸ Η κατάσταση στην περιοχή Μαυροβούνι αντικατοπτρίζει την κατάσταση των υπόλοιπων Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στα νησιά, καθώς μέχρι τον Ιανουάριο του 2021, μόνο το 8,5% των παιδιών σχολικής ηλικίας είχαν καταφέρει να εγγραφούν στο σχολείο, από τα οποία μόνο το 0,3% (επτά παιδιά) ήταν πράγματι σε θέση να παρακολουθήσουν μαθήματα. Τα παιδιά που στεγάζονται στους καταυλισμούς αδυνατούν να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση λόγω της έλλειψης οργανωμένων μεταφορών από τους καταυλισμούς, καθώς και των συνεχιζόμενων δυσανάλογων περιορισμών στις μετακινήσεις που επιβάλλονται στους καταυλισμούς, στο πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού.¹⁹ Αποτελεί ευπρόσδεκτη εξέλιξη ότι, στις 2 Ιουνίου, η Υφυπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, Κα Σοφία Βούλτεψη, ανακοίνωσε μια νέα συνεργασία με το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), με σκοπό να εξασφαλίσει πρόσβαση «σε πραγματική και όχι κατ'επίφαση εκπαίδευση, σε ένα περιβάλλον ισότητας και ίσων ευκαιριών».²⁰ Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Oxfam χαιρετίζουν την ανακοίνωση αυτή, αλλά τονίζουν την ανάγκη να έχουν τα παιδιά πρόσβαση στην επίσημη/δημόσια εκπαίδευση.

Παρά το γεγονός ότι ο καταυλισμός στη Λέσβο λειτουργεί σαφώς κάτω του ορίου της πλήρους χωρητικότητάς του και ότι οι εργασίες συνεχίζονται, παραμένει κάποια ανησυχία σχετικά με τις συνθήκες, ιδίως εν μέσω της αύξησης του αριθμού των θετικών κρουσμάτων Covid-19 που εντοπίστηκαν στο νησί.

«Είμαι πραγματικά απογοητευμένη από το επιχείρημα ότι είναι πιο αποδοτικό οικονομικά να στέλνονται και να φιλοξενούνται αιτούντες άσυλο σε χώρες του παγκόσμιου Νότου. Θεωρώ ότι κάτι τέτοιο είναι ηθικά απαράδεκτο – δεν μπορούμε να βάζουμε επικέτες με τιμές πάνω στις ανθρώπινες ζωές. Οι πρόσφυγες δεν είναι εμπορεύματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής από τα πλουσιότερα κράτη. Πρόκειται για επικίνδυνη απανθρωποποίηση και πραγματική εκμετάλλευση»

-Γκίλιαν Τριγκς, Αναπληρώτρια Ύπατη Επίτροπος για την Προστασία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Πηγή: [UNHCR](#)

Κατά τη διάρκεια του Μαΐου, περίπου 550 θετικά κρούσματα Covid-19 αναφέρθηκαν στη Λέσβο, 341 εκ των οποίων μεταξύ του γενικού πληθυσμού του νησιού, και τα υπόλοιπα (227) μεταξύ των κατοίκων του καταυλισμού στην περιοχή Μαυροβούνι.²¹ Αν και η διαδικασία εμβολιασμού του πληθυσμού του καταυλισμού ανακοινώθηκε με αργοπορεία ότι θα ξεκινήσει στις 3 Ιουνίου,²² η αύξηση των κρουσμάτων αναδεικνύει την αυξανόμενη ανησυχία σε σχέση με το αν οι συνθήκες διαβίωσης στον καταυλισμό μπορούν να διασφαλίσουν την υγεία τόσο των κατοίκων όσο και των εργαζομένων. Απομένει επίσης να διαπιστωθεί κατά πόσον το σχέδιο εμβολιασμού θα περιλαμβάνει όλες τις ευάλωτες ομάδες που υπάρχουν στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο οι οποίοι ενδέχεται να μην είχαν, ακόμη, τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση ασύλου και, ως εκ τούτου, παραμένουν χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα.

Η πρόσβαση σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής περίθαλψης, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Παρόλο που οι διαμένοντες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε γιατρό, η παρακολούθηση και η συνέχεια της θεραπείας παραμένουν ουσιαστικά αδύνατες. Αυτό επεκτείνεται στις υπηρεσίες που παρέχονται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι οποίες συχνά δεν διαθέτουν το χώρο για τη διαχείριση υποθέσεων, λόγω των υπό εξέλιξη εργασιών στην περιοχή Μαυροβούνι.²³

Η πρόσβαση σε καθαρό νερό και εγκαταστάσεις αποχέτευσης είναι δύσκολη, ιδίως για τους κατοίκους με ειδικές ανάγκες. Για παράδειγμα, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες χειρίζεται την περίπτωση μιας ιδιαίτερα ευάλωτης μόνης γυναίκας, η οποία ζει με αναπηρία που περιορίζει τις κινήσεις της. Ανέφερε ότι έπεσε και τραυματίστηκε σε περισσότερες από μία περιπτώσεις προσπαθώντας να προσεγγίσει τις τουαλέτες του καταυλισμού, οι οποίες δεν είναι προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρία.

Στην περιοχή Μαυροβούνι, το θέμα της ασφάλειας για τις γυναίκες παραμένει κρίσιμο. Μετά το κλείσιμο του καταυλισμού του Καρά Τεπέ τον Μάιο (βλ. επόμενη σελίδα) εκατοντάδες εκεί διαμένοντες μεταφέρθηκαν στην περιοχή Μαυροβούνι. Για να κάνουν χώρο για τους νέους κατοίκους, μόνες γυναίκες που διέμεναν στη δομή στο Μαυροβούνι μεταφέρθηκαν για άλλη μια φορά σε σκηνές. Αυτό είχε άμεσο αντίκτυπο στο αίσθημα ασφάλειάς τους. Πριν από το κλείσιμο του καταυλισμού του Καρά Τεπέ, πολλές έμεναν σε σκηνές τύπου Rub Hall, σε μικρά δωμάτια που μπορούσαν να κλειδωθούν από μέσα, με αποτέλεσμα οι γυναίκες να αισθάνονται, συγκριτικά, μεγαλύτερη ασφάλεια. Αντίθετα, η ζωή σε σκηνές έχει αυξήσει την ανασφάλειά τους, δεδομένου ότι, όπως αναφέρουν συχνά στις κοινωνικούς λειτουργούς του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, όλοι μπορούν δυναμικά να έχουν πρόσβαση στο κατάλυμά τους.

Παρά την αυξημένη παρουσία της αστυνομίας, οι κάτοικοι σε συγκεκριμένες πτέρυγες του καταυλισμού διατρέχουν κίνδυνο, όπως αναφέρουν, λόγω της έλλειψης περιπολίας στο πίσω μέρος του καταυλισμού. Πρόκειται για μία πτέρυγα που προορίζεται για τη φιλοξενία οικογενειών, οι οποίες συχνά αναφέρουν περιστατικά κλοπών. Οι κάτοικοι του καταυλισμού συνεχίζουν να αναφέρουν περιστατικά σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

Οι μόνοι άνδρες αναφέρουν επίσης μια αίσθηση παραμέλησης, καθώς οι πάροχοι υπηρεσιών δεν έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στο σύνολο των αναγκών και, κατά συνέπεια, αναγκάζονται να δώσουν προτεραιότητα με βάση τις ευαλωτότητες των διαμενόντων, αφήνοντάς τους συχνά χωρίς υποστήριξη.

Συνολικά, οι βασικές ανάγκες των κατοίκων των καταυλισμών δεν καλύπτονται συστηματικά. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, τα ντους είχαν περιορισμένο ζεστό νερό. Αυτό είναι προφανώς προβληματικό για οικογένειες με μικρά παιδιά ή βρέφη. Η ήδη κακή κατάσταση στον καταυλισμό θα επιδεινωθεί ενδεχομένως μετά την απόφαση του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για την διακοπή του χρηματικού βοηθήματος προς αιτούντες και αιτούσες άσυλο που επέλεξαν να βρουν αυτόνομα στέγη (π.χ. δεν ζουν στον καταυλισμό). Το Υπουργείο ανακοίνωσε ότι από την 1η Ιουλίου όλοι οι αιτούντες άσυλο θα πρέπει να δέχονται τη

φιλοξενία που τους παρέχεται από το Υπουργείο, διαφορετικά θα χάνουν το χρηματικό βοήθημα.²⁴ Σύμφωνα με τις κοινωνικούς λειτουργούς, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αναγκαστική επιστροφή των αιτούντων άσυλο στους καταυλισμούς. Η περικοπή του χρηματικού βοηθήματος μπορεί να τερματίσει εξαναγκαστικά συγκατοικήσεις που είναι ωφέλιμες για πολλούς αιτούντες άσυλο, θα περιορίσει περαιτέρω τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής που έχουν οι αιτούντες/ούσες και μπορεί να εκτροχιάσει τις προσπάθειές τους για την επίτευξη αυτάρκειας.

Αυτή η ώθηση για επιστροφή σε καταυλισμούς προωθεί επίσης την απομόνωση των αιτούντων άσυλο, και έρχεται σε αντίθεση προς το σκοπό της εξομάλυνσης της διαδικασίας ένταξης, για εκείνους στους οποίους τελικά θα χορηγηθεί διεθνής προστασία.

Η απόφαση του Υπουργείου φαίνεται, επίσης, να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού και ενωσιακού δικαίου. Η διάταξη του άρθρου 57 του Νόμου 4636 του 2020 που ενσωματώνει το άρθρο 20 της Οδηγίας 33 περί Υποδοχής του 2013 (ΕΕ) απαιτεί εξατομικευμένη και αιτιολογημένη απόφαση σε περίπτωση επιβολής περιορισμού ή διακοπής των συνθηκών υποδοχής. Η γενική κατάργηση του οικονομικού βοηθήματος, που παρέχεται στο πλαίσιο των συνθηκών υποδοχής από ευρωπαϊκού πόρους, χωρίς την πρότερη αξιολόγηση και εκτίμηση των προσωπικών αναγκών διαμονής των αιτούντων άσυλο, φαντάζει και παράνομη και παράλογη.

Απομόνωση και Διαχωρισμός των Αιτούντων Άσυλο και των Κοινοτήτων Υποδοχής

Στις 7 Μαΐου, οι Ελληνικές Αρχές μετέφεραν από τον πρώην καταυλισμό του Καρά Τεπέ –ο οποίος λειτουργούσε υπό την αιγίδα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες– τους τελευταίους διαμένοντές του και ο καταυλισμός έκλεισε. Ο καταυλισμός του Καρά Τεπέ προσέφερε αξιοπρεπείς συνθήκες και αποτελούσε μια ποιοτική εναλλακτική λύση στη δομή της Μόριας για περισσότερα από πέντε χρόνια, φιλοξενώντας άτομα με αναπηρίες, σοβαρά προβλήματα υγείας και θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Από τους περίπου 700 ευάλωτους διαμένοντες του πρώην καταυλισμού του Καρά Τεπέ, η μεγάλη πλειονότητα, 538 άτομα, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι οικογένειες, έχουν ήδη μεταφερθεί στον καταυλισμό στο Μαυροβούνι. Ζουν σε συνθήκες που παραμένουν πολύ χαμηλότερες από τα αποδεκτά, ευρωπαϊκά πρότυπα. Μετά την εκκένωση, ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, Νότης Μηταράκης, παρέδωσε τον καταυλισμό του Καρά Τεπέ στις τοπικές αρχές. Στην ομιλία του, κατά τη διάρκεια της τελετής παράδοσης, ο Υπουργός επαίνεσε το γεγονός ότι ο καταυλισμός του Καρά Τεπέ επέστρεψε στον τοπικό δήμο, ως ένα περαιτέρω βήμα προς τον στόχο της «αποσυμφόρησης των νησιών», και ότι σύντομα, η Λέσβος θα μείνει με μόνο ένα κέντρο υποδοχής.²⁵ Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στο κλείσιμο του κοινοτικού καταυλισμού του ΠΙΚΠΑ νωρίτερα το 2020 και στο προγραμματισμένο κλείσιμο του προγράμματος στέγασης σε διαμερίσματα (ΕΣΤΙΑ) στα νησιά, μέχρι τον Νοέμβριο του 2021. Δεν έγινε καμία αναφορά στην ποιότητα των συνθηκών υποδοχής στον καταυλισμό στο Μαυροβούνι.

Χωρίς να παραβλέπεται η σημασία της μείωσης των πιέσεων που ασκούνται στη Λέσβο και στα υπόλοιπα νησιά, το κλείσιμο των δομών φιλοξενίας του Καρά Τεπέ και του ΠΙΚΠΑ Λέσβου – μια, επίσης, εναλλακτική ποιοτική λύση για τους ευάλωτους αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων βασανιστηρίων – προκαλεί ανησυχία. Σηματοδοτεί μια έλλειψη ενδιαφέροντος για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των αιτούντων άσυλο στο νησί. Ακόμη και αν το προγραμματισμένο Κλειστό-Ελεγχόμενο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης καταλήξει να προσφέρει αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης στους αιτούντες

άσυλο στο νησί, όπως έχουν ισχυριστεί το Ελληνικό Υπουργείο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή,²⁶ ο χώρος δεν θα είναι έτοιμος πριν από τον Μάρτιο του 2022. Ο συμφωνηθείς τόπος εγκατάστασης του νέου Κέντρου σε μια απομονωμένη περιοχή, σε συνδυασμό με τον χαρακτηρισμό του ως «κλειστού» κέντρου,²⁷ προκαλεί σοβαρές ανησυχίες. Οι αποφάσεις αυτές δείχνουν ότι δίνεται όλο και μεγαλύτερη έμφαση στη σκόπιμη απομόνωση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, σε συνέχεια και των δυσανάλογων περιορισμών που έχουν επιβληθεί στους καταυλισμούς της Ελλάδας από την έναρξη της πανδημίας του κορωνοϊού. Η απομόνωση αυτή μπορεί να αποβεί επιζήμια τόσο για τις προοπτικές ένταξης εκείνων που θα αναγνωριστούν ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, όσο και για τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο κατά την εξέταση της αίτησης ασύλου τους. Αυτή η πραγματικότητα δεν συνάδει επίσης με τις διαβεβαιώσεις που παρείχε ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, κος Μιχάλης Χρυσοχοϊδης μετά τη φωτιά στον καταυλισμό της Μόριας τον Σεπτέμβριο του 2020, όταν δήλωσε ότι όλοι οι κάτοικοι της δομής θα μεταφέρονταν από τη Λέσβο μέχρι και το περασμένο Πάσχα.²⁸

Καταγγελίες για Επαναπροωθήσεις

Το θέμα των καταγγελλόμενων επαναπροωθήσεων έχει τύχει μεγάλης προσοχής στη δημόσια σφαίρα τους τελευταίους μήνες. Σε ενδιάμεση έκθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη κατέγραψε 15 διαφορετικές καταγγελίες επαναπροωθήσεων που ερευνήθηκαν από την Ανεξάρτητη Αρχή τα τελευταία τρία χρόνια. Σε τουλάχιστον δύο από τα περιστατικά, τα θύματα περιελάμβαναν έγκυες γυναίκες.²⁹ Μεταξύ άλλων, η έκθεση του Συνήγορου του Πολίτη επισημαίνει τα «σταθερά επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά» των εκατοντάδων ή χιλιάδων καταγγελιών για επαναπροωθήσεις που έχουν δει το φως της δημοσιότητας από το 2017, καθώς και την αδυναμία της ελληνικής Πολιτείας να προβεί στην «ενδελεχ[ή] διερεύνηση των καταγγελιών», ιδίως σε περιπτώσεις όπου τα αναφερόμενα θύματα είχαν αποδεδειγμένα έρθει σε επαφή με τις Ελληνικές Αρχές, προτού επαναπροωθηθούν στην Τουρκία.³⁰ Το σημαντικότερο είναι ότι στην έκθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη τονίζει ότι η Ελληνική νομοθεσία δεν παρέχει στην Ανεξάρτητη Αρχή (δηλαδή τον Συνήγορο του Πολίτη) «τα απαραίτητα θεσμικά εργαλεία και τα μέσα» για την αποτελεσματική και πλήρη διερεύνηση των καταγγελιών, ώστε να μπορεί αξιολογήσει «τυχόν πράξεις και παραλήψεις» της Πολιτείας σε σχέση με τις επαναπροωθήσεις.³¹

Στην ενδιάμεση έκθεση του Συνήγορου του Πολίτη αναφέρεται σαφώς ότι – εάν δεν του δοθεί η εξουσία να ερευνά αποτελεσματικά την πραγματική βάση των ατομικών καταγγελιών – δεν είναι σε θέση να παρακολουθεί κατά περίπτωση τις περιπτώσεις επαναπροωθήσεων. Ωστόσο, βάσει του ξεκάθਾਰου μοτίβου που επαναλαμβάνεται στις καταγγελίες για επαναπροωθήσεις, ο Συνήγορος του Πολίτη διατύπωσε συγκεκριμένες συστάσεις προς την Ελληνική Αστυνομία, προτείνοντας την εξέταση των καταγγελιών και τη δημοσιοποίηση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος των πορισμάτων, και την ανάπτυξη συγκεκριμένων και λεπτομερών επιχειρησιακών σχεδίων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πιθανής συμμετοχής ιδιωτικών ομάδων σε παράνομες επιχειρήσεις επαναπροωθήσεων.

Στις 3 Μαΐου, η Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ντούνια Μιγιάτοβιτς, αύξησε ακόμα περισσότερο την πίεση στην Ελληνική Κυβέρνηση, στέλνοντας σε τρεις υπουργούς επιστολή, η οποία αναφέρεται σε «πολυάριθμες αξιόπιστες καταγγελίες σχετικά με επαναπροωθήσεις».³² Στην επιστολή της, η Επίτροπος καλεί τις Ελληνικές Αρχές να θέσουν τέρμα στις επιχειρήσεις επαναπροωθήσεων, τόσο στα χερσαία όσο και στα θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία, και να διασφαλίσουν ότι θα διεξάγονται ανεξάρτητες και αποτελεσματικές έρευνες για όλες τις καταγγελίες περί επαναπροωθήσεων και κακομεταχείρισης από μέλη των δυνάμεων ασφαλείας στο πλαίσιο των επιχειρήσεων

«Αφού μας συνέλαβαν, ενώ περιμέναμε, μας έλεγαν ότι «έρχεστε εδώ για να επωφεληθείτε από την καλή κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη και στην Ελλάδα». Αλλά δεν εγκαταλείψαμε τη χώρα μας για μια καλύτερη ζωή. Την εγκαταλείψαμε για να μη φυλακιστούμε [άδικα]· για να μη μας κάνουν κακό, για να μη μας βασανίσουν. Δεν ήθελα να περάσω τα νιάτα μου στη φυλακή επειδή καταδικάστηκα άδικα.

-Κ. Πολιτική πρόσφυγας από την Τουρκία

αυτών. Η απάντηση των Υπουργών, η οποία στερείται συγκεκριμένων στοιχείων που να αντικρούουν τις καταγγελίες και επικαλείται, αντιθέτως, το «δυσμενές περιβάλλον των σκόπιμα παραπλανητικών πληροφοριών που προέρχονται στις περισσότερες περιπτώσεις από τα δίκτυα διακινητών και από εκείνους που τα υποστηρίζουν».³³

Δεδομένης της πληθώρας των πηγών, συμπεριλαμβανομένων διακυβερνητικών οργανισμών και εποπτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Εθνών για τις καταγγελίες επαναπροωθήσεων στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας,³⁴ το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και η Oxfam εκφράζουν τη βαθύτατη ανησυχία τους για τις συνεχείς προσπάθειες της Ελληνικής Κυβέρνησης να στιγματίσει και να απειλήσει με ποινικές κυρώσεις όσους μιλούν ανοιχτά για ένα ζήτημα που μπορεί να ισοδυναμεί με την συστηματική παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης από τις Ελληνικές Αρχές.³⁵ Ακόμη και αν δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο οι αναφερόμενες επαναπροωθήσεις να γίνονται και αντικείμενο εκμετάλλευσης στο πλαίσιο διεθνών συσχετισμών, αυτό δεν απαλλάσσει την Ελληνική Κυβέρνηση από την υποχρέωση να διασφαλίσει ότι όλες οι καταγγελίες περί επαναπροωθήσεων διερευνώνται αποτελεσματικά, από ανεξάρτητο φορέα, επιφορτισμένο με την εξουσία να οδηγήσει τους δυνητικούς δράστες ενώπιον της δικαιοσύνης. Ενώ η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελεί σημαντικό και ευπρόσδεκτο εργαλείο, δείχνει επίσης ότι, χωρίς πρόσθετες εξουσίες για να υπάρξει πραγματική αποφασιστικότητα αναφορικά με το θέμα των επαναπροωθήσεων, όλος ο σχεδιασμός της διερεύνησης θα συνεχίσει να βασίζεται στην αστυνομία που ερευνά την ίδια τη συμπεριφορά της. Αυτή είναι μια απαράδεκτη πρακτική.

Ακόμα πιο ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι μαρτυρίες που συγκεντρώθηκαν από έξι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας PRAB (Protecting Rights at Borders, δηλαδή «Προστατεύοντας τα Δικαιώματα στα Σύνορα»), δείχνουν ότι η αδιάκριτη χρήση τέτοιων παράνομων πρακτικών είναι διαδεδομένη σε ολόκληρη την πρώην «Βαλκανική Οδό» (από την Ελλάδα προς την Ουγγαρία), την Ιταλία και την Αυστρία. Μόνο κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2021, συγκεντρώθηκαν περισσότερες από 2.100 μαρτυρίες που αφορούν σε επαναπροωθήσεις. Στο 13% των υποθέσεων (276), τα θύματα των καταγγελιών ήταν παιδιά, από τα οποία τα 93 ήταν ασυνόδευτα. Από όλα τα παιδιά, 87 ήταν κορίτσια και 189 αγόρια. Σε 177 από τις περιπτώσεις επαναπροωθήσεων, που καταγράφηκαν στο ευρωπαϊκά σύνορα μεταξύ Ιανουαρίου και Απριλίου 2021, τα θύματα ήταν γυναίκες.³⁶

Τα εθνικά δικαστήρια σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν ήδη εκδώσει αποφάσεις που αμφισβητούν τη νομιμότητα των πρακτικών των εθνικών αρχών.³⁷ Πιο πρόσφατα, στην Ελλάδα, το Κέντρο Νομικής Συνδρομής Λέσβου (Legal Centre Lesbos) υπέβαλε νέα καταγγελία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), εκ μέρους 11 Σύριων πολιτών που μαζί με μια ομάδα 180-200 ατόμων επαναπροωθήθηκαν από την Ελληνική Ακτοφυλακή στην περιοχή του Αιγαίου.³⁸ Η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Οι μαρτυρίες και οι καταγγελίες για επαναπροωθήσεις στα σύνορα της Ελλάδας είναι συνεχείς. Το Υπουργείο Μετανάστευσης δεν μπορεί απλά να αρνείται τις καταγγελίες, χωρίς να λαμβάνει πρωτοβουλίες για την ουσιαστική διερεύνηση των καταγγελιών περί επαναπροωθήσεων. Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να συνεχίσει να ισχυρίζεται ότι πρόκειται για «απλούς ισχυρισμούς». Θα πρέπει να διεξαχθεί πλήρης και αποτελεσματική έρευνα από ανεξάρτητο φορέα και τα πορίσματα θα πρέπει να συνοδεύονται από αποφασιστικές ενέργειες για τον τερματισμό όλων των παράνομων πρακτικών.

Η Κ. είναι μία νεαρή πολιτική πρόσφυγας που μιλά για την εμπειρία της σχετικά με την επαναπροώθησή της από την Ελλάδα. Υποστηρίζεται από τη Νομική Υπηρεσία του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες:

Το όνομά μου είναι Κ. και έχω υποστεί δίωξη, διότι έχω κάνει δημοσιεύσεις για την πολιτική κατάσταση στη χώρα μου. Έχω δίκες που συνεχίστηκαν επί 5-6 χρόνια. Αναγκάστηκα να εγκαταλείψω τη χώρα μου, διότι αν είχα μείνει [εκεί], θα πήγαινα στη φυλακή για 8 χρόνια.

Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα την Ευρώπη είναι επειδή πίστευα ότι θα μπορούσα να ζητήσω πολιτικό άσυλο χωρίς να φοβάμαι ότι θα με στείλουν πίσω. Αναγκαστήκαμε να επιλέξουμε την Ελλάδα επειδή [η Ελλάδα] είναι μια γειτονική χώρα, αλλά αγαπώ αυτή τη χώρα και την ιστορία της, και το κλίμα της και επειδή είμαστε πολύ κοντά πολιτισμικά, θέλω να μείνω εδώ.

Όταν εισήλθαμε στην Ελλάδα, μας συνέλαβαν οι Ελληνικές Αρχές. Οδηγηθήκαμε σε ένα παλιό κτίριο. Μας άφησαν να περιμένουμε εκεί για 22 ώρες, χωρίς τίποτα. Πεινούσαμε και έκανε φοβερό κρύο. Καθώς περιμέναμε, κατάλαβα ότι θα μας στείλουν πίσω. Δεν είναι η πρώτη φορά. Το κάνουν [με] πολύ οργανωμένο [τρόπο].

Παρόλο που τους είπαμε ότι θέλουμε να ζητήσουμε άσυλο, τελικά μας έβαλαν όλους μας σε ένα όχημα και μας οδήγησαν δίπλα στον ποταμό [Έβρο]. Περιμέναμε 3-4 ώρες δίπλα στο ποτάμι. Υπήρχαν περίπου 150 ακόμα άτομα [εκεί]. Απ' ό,τι κατάλαβα και από τον τρόπο που μιλούσαν, όλοι τους ήταν από Αραβικές χώρες: Τυνησία, Συρία, 60 άνθρωποι κατάγονταν από το Αφγανιστάν και δύο από την Τουρκία. Υπήρξε βία και ξύλο.

Εντυπωσιάστηκα από το γεγονός ότι οι Αφγανοί ήταν [συνηθισμένοι] να προσπαθούν να εισέλθουν στη χώρα και στη συνέχεια να επιστρέφονται παράνομα πίσω στην Τουρκία. Υπήρχαν άνθρωποι που είχαν προσπαθήσει να μπουν 7-8 φορές. Δεν έφερναν πλέον πολλά χρήματα μαζί τους. Τους ρώτησα για πόσο καιρό θα συνεχιστεί αυτό, και μου έλεγαν ότι «είτε θα επιτύχουμε είτε θα πεθάνουμε στον ποταμό Έβρο». Δεν μπορώ καν να φανταστώ πώς μπορούν άνθρωποι να ανταπεξέλθουν σε αυτή την κατάσταση, να προσπαθούν να μπουν ξανά και ξανά και να τους στέλνουν και πάλι πίσω.

Τελικά μας έβαλαν σε ένα πλοίο και μας επαναπροώθησαν βίαιως πίσω στην Τουρκία. Δεν νοιάζονταν που ήταν η Τουρκική Αστυνομία. Απλά μας άφησαν στην άλλη πλευρά. Κάθε φορά που το θυμάμαι, ο φόβος, ο εφιάλτης των ξυλοδαρμών και της βίας, μου έρχεται ξανά και ξανά στο μυαλό. Ο φόβος ότι θα πεθάνω· ότι θα πνιγώ στον ποταμό· ότι θα με στείλουν πίσω. Δεν μπορώ να ξεχάσω. Το μόνο συναίσθημα που μου έρχεται ξανά είναι ο φόβος.

Μοιράζομαι αυτή την εμπειρία μαζί σας [επειδή θέλω αυτό] να σταματήσει. Δεν γνωρίζω τον τρόπο. Ίσως τα κράτη να μην μπορούν να κάνουν κάτι, αλλά ίσως οι άνθρωποι να μπορούν. Ίσως οι άνθρωποι να ευαισθητοποιηθούν προκειμένου να σταματήσει αυτό. Διότι είμαστε αναγκασμένοι να πάρουμε αυτό το ρίσκο για να μην είμαστε στη φυλακή, για να μην υποστούμε βασανιστήρια. Παίρνουμε το ρίσκο να ξεφύγουμε από αυτό το είδος πολέμου, και στη συνέχεια η αστυνομία και οι δημόσιες αρχές [στην Ελλάδα] μας θέτουν και πάλι σε κίνδυνο· μας επαναπροωθούν βίαια πίσω. Και αυτό συνεχίζεται υπό την ευθύνη των Δημόσιων Αρχών.

Στόχος μου είναι να σταματήσει αυτό. Να μην υπάρχει πλέον κίνδυνος για τις γυναίκες, τα παιδιά και για εμάς. Σταματήστε να μας επαναπροωθεείτε βίαια πίσω.

Η Κ. είναι πολιτική πρόσφυγας. Την ευχαριστούμε ταπεινά για το θάρρος της (Δεκέμβριος 2020)

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- ¹ Για παράδειγμα, LesvosPost (Ειδήσεις και νέα της Λέσβου), «Χαλάει ο καιρός μεσοβδόμαδα στην Λέσβο-Αναλυτική μετεωρολογική πρόγνωση πρόγνωση για την περιοχή», 6 Ιουλίου 2020, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/2R56272>. CNN Ελλάδα, «Καιρός: Καύσωνας με θερμοκρασίες πάνω από 40 βαθμούς σήμερα», 30 Ιουλίου 2020, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα : <https://bit.ly/3wJ7jQh>, Karagiannidis & Lagoubaridos, «Υψηλές θερμοκρασίες έως και την Τρίτη 1 Σεπτεμβρίου 2020: Στους 40 βαθμούς η μέγιστη τη Δευτέρα 31 Αυγούστου 2020», 30 Αυγούστου 2020, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα : <https://bit.ly/2SI1zHU>.
- ² Σύνηγορος του Πολίτη, *Καταγγελλόμενες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία αλλοδαπών που είχαν εισέλθει στην Ελλάδα αναζητώντας διεθνή προστασία: Ενδιάμεση έκθεση (ενημέρωση έως 31 Δεκεμβρίου 2020)*, 28 Απριλίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/344xO6F>.
- ³ Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Επιστολή προς τον Έλληνα Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, προς τον Έλληνα Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, και προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Σχετ.: CommHR/DM/sf 019-2021, 3 Μαΐου 2021), διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3uAJ59I>
- ⁴ Απάντηση του Έλληνα Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, του Έλληνα Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, και του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Σχετ.: (conf): 130, 11 Μαΐου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3FTMXxe>, σ.2.
- ⁵ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Η οικονομική βοήθεια προς τους αιτούντες διεθνή προστασία οι οποίοι δεν στεγάζονται σε δομές ευθύνης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου ή σε οργανισμούς που συνεργάζονται με τις MoMA (Μικτές Ομάδες Μηχανημάτων Ανασυγκροτήσεως) καταργείται από τις 1/7/21» («Καταργείται από 1/7/21 το οικονομικό βοήθημα σε αιτούντες διεθνή προστασία που δε στεγάζονται σε δομές ευθύνης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου ή συνεργαζόμενους με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου φορείς»), 15 Απριλίου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα : <https://bit.ly/3vSLaPG>.
- ⁶ Βλέπε σχετικά στοιχεία που εκδίδονται από το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.), τα οποία δημοσιεύονται καθημερινά στον δικτυακό τόπο της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας (ΓΓΕΕ) στην «Εθνική Εικόνα της Κατάστασης Σχετικά με τα Νησιά του Ανατολικού Αιγαίου» στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3cwnmcb>.
- ⁷ Οπ.π.
- ⁸ Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.), *Εθνική Εικόνα της Κατάστασης των Νήσων του Ανατολικού Αιγαίου (9/06//2021)*, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3wbday2>.
- ⁹ Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Στιγμιότυπα από τη Λέσβο για το χρονικό διάστημα 31 Μαΐου - 6 Ιουνίου 2021, που δημοσιεύθηκε στις 7 Ιουνίου 2021.
- ¹⁰ Για παράδειγμα, καθ' όλη τη διάρκεια του 2020, το ποσοστό θετικών αποφάσεων που εξέδωσε η Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου για τις εθνικότητες αυτές ήταν 93,97% για τους υπηκόους της Σομαλίας, 76,85% για τους υπηκόους της Συρίας, 65,31% για τους υπηκόους του Αφγανιστάν, 45,78% για τους υπηκόους του Ιράν και 30,33% για τους υπηκόους της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό. Πηγή: [Eurostat](https://www.eurostat.ec.europa.eu/).
- ¹¹ Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Εβδομαδιαία Στιγμιότυπα από τη Λέσβο, όπ.π.
- ¹² Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) κατά τη στιγμή της σύνταξης αυτού του δελτίου, στη Λέσβο υπάρχουν 8 δομές φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους (UAM) με συνολικά 183 χώρους φιλοξενίας και 5 διαμερίσματα για Ημιαυτόνομη Διαβίωση για ασυνόδευτους ανήλικους συνολικής χωρητικότητας 20 θέσεων. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), *Ενημέρωση Κατάστασης: Ασυνόδευτα παιδιά (UAC) στην Ελλάδα*, 15 Μαΐου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3wcByPw>.
- ¹³ Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 11 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Αριθμ. 9889/2020 του Αυγούστου 2020, «Ενόσω διαρκεί η αμφιβολία περί της ανηλικότητας, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής θεωρείται ανήλικος». Κ.Υ.Α. 9889/2020 των Υπουργών Υγείας, Μετανάστευσης και Ασύλου για την Τροποποίηση και αντικατάσταση της Απόφασης 1982/15-02-2016 (Β' 335) και για την τροποποίηση της Απόφασης 92490/04-10-2013 (Β' 2745), ΦΕΚ 3390/Β/13-8-2020, διατίθεται στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/2QDwpka>.
- ¹⁴ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), 15 Μαΐου 2021, όπ.π.
- ¹⁵ Refugee Rights Europe (Δικαιώματα προσφύγων στην Ευρώπη) & Still I Rise, *Ασυνόδευτα παιδιά στις πύλες της Ευρώπης: Φωνές από τη Σάμο*, Απρίλιος 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3fAYmD9>, σ.5.
- ¹⁶ Ακρόαση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (LIBE), 19 Απριλίου 2021. https://multimedia.europarl.europa.eu/en/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs_20210419-1345-COMMITTEE-LIBE_vd
- ¹⁷ Υποομάδα Εργασίας Νομικής Συνδρομής (Legal Aid sub-Working Group), Συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 2021
- ¹⁸ Σύνηγορος του Πολίτη, Εκπαιδευτική έναρξη των παιδιών που ζουν σε δομές και Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, 11 Μαρτίου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3ounlWc>, σ.9.
- ¹⁹ Οπ.π.

- ²⁰ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Μνημόνιο Συμφωνίας μεταξύ Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) : Μαζί στη μάχη για μια ασφαλή γέφυρα γνώσης»: 2 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3yVpZ1c>.
- ²¹ Στο ΝΗΣΙ, «Τρία νέα κρούσματα COVID-19 στη Λέσβο», 2 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα: <https://bit.ly/3qc8voD>.
- ²² ΑΘΗΝΑΪΚΟ-ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ (amna.gr), «Ξεκινούν αύριο οι εμβολιασμοί στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) του Καρά Τεπέ Λέσβου, στη ΒΙΑΛ Χίου και στο Βαθύ Σάμου», 2 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3uOGk4r>.
- ²³ Σύμφωνα με πληροφορίες που λήφθηκαν μετά από επίσκεψη ομάδας του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες στην περιοχή στα τέλη Μαΐου 2021.
- ²⁴ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, 15 Απριλίου 2021, ό.π.π.
- ²⁵ Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, «Στον Δήμο Μυτιλήνης επέστρεψε ο χώρος της δημοτικής δομής του Καρά Τεπέ», 7 Μαΐου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3blJQyZ>
- ²⁶ Μεταξύ άλλων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Μετανάστευση: Η Επιτροπή και η Ελλάδα υιοθετούν κοινό σχέδιο για ένα νέο κέντρο υποδοχής στη Λέσβο», 3 Δεκεμβρίου 2020, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/2S1FunA>. The Guardian, «η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακοινώνει χρηματοδότηση για πέντε νέους καταυλισμούς προσφύγων στα Ελληνικά νησιά», 29 Μαρτίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3iaqLbt>.
- ²⁷ Όπως επιβεβαιώθηκε πρόσφατα από τον Έλληνα Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη. Καθημερινή, "Κυρ. Μητσοτάκης: Η «πολιτική των έξι σημείων» για προσφυγικό – μεταναστευτικό», 12 Μαΐου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/34yGJgU>.
- ²⁸ Μεταξύ άλλων, Καθημερινή, «Μιχάλης Χρυσοχοϊδής στο ΘΕΜΑ: Θα κάτω στη Μόρια μέχρι να βάλουμε τάξη, όπως στα Εξάρχεια», 21 Σεπτεμβρίου 2020, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3viRX4E> και The Guardian, "Η Ελλάδα δεσμεύεται να αδειάσει τη Λέσβο από όλους τους πρόσφυγες μετά από πυρκαγιά το Πάσχα", 15 Σεπτεμβρίου 2020, στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3oBFNkR>. Ενώ η δήλωση χρησιμοποιεί τον όρο «πρόσφυγες», η αναφορά περιλαμβάνει όλους τους 12.000 πρώην κατοίκους του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στη Μόρια.
- ²⁹ Συνήγορος του Πολίτη, *Καταγγελλόμενες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία αλλοδαπών που είχαν εισέλθει στην Ελλάδα αναζητώντας διεθνή προστασία: Ενδιάμεση έκθεση (ενημέρωση έως 31 Δεκεμβρίου 2020)*, 28 Απριλίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3zMoOSf>, σ.13-15.
- ³⁰ Όπ.π. σ.31.
- ³¹ ;Όπ.π., σ. 28
- ³² Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Επιστολή προς τον Έλληνα Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, προς τον Έλληνα Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, και προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Σχετ.: CommHR/DM/sf 019-2021, 3 Μαΐου 2021), διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3uAJ59I>
- ³³ Απάντηση του Έλληνα Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, του Έλληνα Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, και του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Σχετ.:(conf): 130, 11 Μαΐου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3fTMXxe>, σ.2.
- ³⁴ Για έναν σύντομο αλλά ενδεικτικό κατάλογο των σχετικών δημοσιεύσεων, βλέπε "Κοινή Δήλωση σχετικά με τις πρακτικές επαναπροωθήσεων στην Ελλάδα", 1 Φεβρουαρίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3i3lIXZ>.
- ³⁵ Βλέπε επίσης εκστρατεία για την πρόσβαση στο άσυλο, «Παράνομες επαναπροωθήσεις, ζώες σε κίνδυνο, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις σε διώξη: Έρευνες σχετικά με τις επαναπροωθήσεις σε επίπεδο ΕΕ, και επικέντρωση στον ελλαδικό χώρο», 16 Μαρτίου 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3p5xVsq>.
- ³⁶ PRAB (Protecting Rights at Borders, δηλαδή «Προστατεύοντας τα Δικαιώματα στα Σύνορα»), Μεταφέροντας την Ευθύνη: Παραβιάσεις Δικαιωμάτων ως « Μεταχείριση Καλοσωρίσματος» στα σύνορα της Ευρώπης, Απρίλιος 2021, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://bit.ly/3fBdosr>, σ.8
- ³⁷ Όπ.π., σ. 10-12
- ³⁸ Κέντρο Νομικής Συνδρομής Λέσβου, «Άλλη μία προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εναντίον του Ελληνικού Κράτους επιδιώκει αποκατάσταση για μαζική επαναπροώθηση από τις Ελληνικές Αρχές στο Αιγαίο», 26 Απριλίου 2021, διαθέσιμο στην ελληνική γλώσσα στον δικτυακό τόπο <https://bit.ly/3fXAmsh>.

© Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Oxfam International [Ιούνιος 2021]

Το έγγραφο αυτό συντάχθηκε από τον Σπύρο-Βλάντ Οικονόμου και τον Βασίλη Παπαστεργίου. Αποτελεί μέρος μιας σειράς κειμένων που έχουν συνταχθεί για έναν τεκμηριωμένο δημόσιο διάλογο για θέματα αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής πολιτικής.